

3269

1863

Pernam.

1863

ma - rahwa

K a l e n d e r

ehf

T ä h t = r a m a t

1863

aasta peale, pärrast

J e s u s s e K r i s t u s s e

sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Vernus

erukitud ja müa W. Wormi jures.

Märkide selleraminne.

 noor ku. essimenne werand.

 täis ku. wiimne werand.

P. Pühha. p. pääw ja pärrast.

h. hommiko. l. louna.

õ. õhto ja õse. e. enne.

Joulo- ja Wastla-päwa wahhet on 7 näd-
dalat.

Gebilligt von der Censur, jedoch nur in den Ost-
seegouvernements abzusetzen.

Dorpat, den 24. August 1862.

Monne sündusse mällestus ja arw.

	Aastad.
Mailma lomisest	5812
Jesanda Jesusse Kristusse sündimisest	1863
Tarto-linna allustamisest	833
Mil ristiust Lihwlandi-male tuli	672
Tallinna-linna allustamisest	644
Perno-linna allustamisest	608
Püsfirohho leidmisest	521
Namato trüffitunsti leidmisest	423
Lutterusse õige usso üleswõtmisest	346
Wannast katkoiast	206
Surest näljast Lihwlandi- ja Gestimaal	168
Peterburri-linna allustamisest	160
Teisest katkoiast	153
Mil meie ma Wennerigi wallitsusse alla sai	153
Tarto jure koli eht akademi asutamisest	61
Mil ufi rõugid hakkati pannema	60
Kui Prantsus Musto tuli ja tedda Wennerigist wäl- jaaeti	51
Gesti-ma tallorahwa priits lastmisest	46
Meie Keisri herra Aleksandre sündimisest	45
Lihwlandi-ma tallorahwa priits lastmisest	44
Ue kirriko-seadusse järrel Jummalatenistus	29
Meie armolinne Keiser Aleksander wallitsemas	8
Mil wimane suur hinge-kirjotus olli	5
Wenne-ma rahwa priits lastmisest	2

Kristusse ümberleikamisest. Lut. 2, 21.

1 Teisip.	Näripääw.	Alta Jummal!
2 Resknädd.	Abel	Ⓒ 1, 43' h.
3 Neljap.	Set	Pilwes.
4 Rede	Enof	
5 laup.	Simeon	Taewas

Targad hommikomaalt. Matt. 2, 1.

6 Pühhap.	3 Kunn. Pühha	seisab
7 Esmasp.	Reinolt	Ⓒ 5, 38' ö.
8 Teisip.	Erart	pilwes.
9 Resknädd.	Kaspar	
10 Neljap.	Paawli pääw	Parras
11 Rede	Hugo	
12 laup.	Rein	külm.

Jesüs 12 aastat wanna. Lut. 2, 41.

13 Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	Pilwes
14 Esmasp.	Pällo	Ⓒ 6, 30' ö.
15 Teisip.	Weliks	ja pehme
16 Resknädd.	Madli	ilm.
17 Neljap.	Tõnnisse pääw	lund.

18 Rede	Jaaf	Selge
19 laup.	Sara	taewas

Pulmad Rana linnas. Joann. 2, 1.

20 Pühhap.	2. P. p. 3 K. P.	Wab. Seb.
21 Esmasp.	Nedo	ja
22 Teisip.	Wintsend	külm.
23 Resknädd.	lala	Ⓒ 12, 2' ö.
24 Neljap.	Timoteus	Külm
25 Rede	Paawli ümb.	
26 laup.	Hans	lähhab

Tõreggiaist winamäel. Matt. 20, 1.

27 Pühhap.	9. P. e. Kr. ü. P.	kangemaks.
28 Esmasp.	Karel	Annab
29 Teisip.	Samuel	
30 Resknädd.	ludolw	Ⓒ 12, 23' l.
31 Neljap.	Ann	lund.

10mal Januaril touseb päike kello 8, 11 minuti, ja lähhab loja kello 3, 49 minuti. Pääw on 7 ja ö 17 tundi pitt.

1 Rede	Pirit	Ränge
2 laup.	Rüünla pääw	fülm

Seme langeb mitmesugguse ma peale. Lut. 8, 4.

3 Pühhap.	8. P. e. Kr. ü. P.	ja selge
4 Esmasp.	Mai	taewas.
5 Teisip.	Agata	
6 Kesknädd.	Tora	☉ 4, 43' h.
7 Neljap.	Rikart	Annab
8 Rede	Salomon	
9 laup.	Polli	lund.

Kristusse kannatamisest. Lut. 18, 31.

10 Pühhap.	7. P. e. Kr. ü. P.	Selge
11 Esmasp.	Rosa	ja fange
12 Teisip.	Wastla pääw	
13 Kesknädd.	Tuhka pääw	☉ 2, 11' p. l.
14 Neljap.	Walentin	
15 Rede	Tina	fülm.

16 laup.	Jula	lund.
----------	------	-------

Kristust tiusatakse. Matt. 4, 1.

17 Pühhap.	1. P. paastus	Rülm
18 Esmasp.	Anton	annab
19 Teisip.	Susanna	
20 Kesknädd.	Palwe pääw	☉ 4, 22' ö.
21 Neljap.	Nora	pisut
22 Rede	Peetre pääw	
23 laup.	Mina	taggasi,

Kananea: ma naesest. Matt. 15, 21.

24 Pühhap.	2. P. paastus	Maddise p.
25 Esmasp.	Jehwim	isseärranis
26 Teisip.	Nestor	feskpäwa.
27 Kesknädd.	Klaudius	
28 Neljap.	Iustus	☉ 8, 32' ö.

Iomal Webruaril touseb päike kello 7, ja läh: hää loja kello 5. Pääw on 10 ja ö 14 tundi pikk.

1 Rede	Ado	Kange
2 laup.	lowisa	külm.
Kristus aiab turja waimo wälja. Luf. 11, 14.		
3 Pühhap.	3. P. paastus	Külm
4 Esmasp.	Adrian	annab
5 Teisip.	Bridrik	taggasi.
6 Kesknädd.	Kotwrid	
7 Neljap.	Perpetua	☉ 4, 14' p. l.
8 Rede	Simmo	
9 laup.	Döri pääw	lund

Kristus södab 5000 meest. Joann. 6, 1.

10 Pühhap.	4. P. paastus	ja
11 Esmasp.	Kaupo	tormine.
12 Teisip.	Kregor	
13 Kesknädd.	Ernst	Pehme
14 Neljap.	Matilde	
15 Rede	lagus	☉ 10, 14' e. l.
16 laup.	Kaabriel	ilm.

Jesust wissatasse kiwwidega. Joann. 8, 46.

17 Pühhap.	5. P. paastus	Wihma.
------------	---------------	--------

18 Esmasp.	Anno	Selge
19 Teisip.	Josep	taewas
20 Kesknädd.	Mila	agga
21 Neljap.	Pent	fulla.
22 Rede	Kawael	
23 laup.	Liits	☉ 5, 45' h.

Kristusse sisesõitmisest. Matt. 21, 1.

24 Pühhap.	6. P. paastus	Annab
25 Esmasp.	Paasto Maria p.	
26 Teisip.	Manuel	rohkeste
27 Kesknädd.	Kustaw	
28 Neljap.	Suur Nelj.	pehmet
29 Rede	Suur Rede	
30 laup.	Uad	☉ 2, 59' ö.

Kristusse ülestoumisest. Matt. 16, 1.

31 Pühhap.	1. Ülestoum. P.	lund.
------------	-----------------	-------

9mal Martsil touseb päike tello 6, ja lähkääb
loja tello 6. Pääw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 Esmasp.	2. Üllestousm. P.	Selged
2 Teisip.	Karjalastm. p.	ja
3 Kesknädd.	Werdinand	sojad
4 Neljap.	Ambrosius	ilmad.
5 Rede	Maksim	
6 laup.	Rölestin	☉ 4, 42' h.

Rinnipandud utst. Joann. 20, 19.

7 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	Sige
8 Esmasp.	Maalken	
9 Teisip.	laus	sojad
10 Kesknädd.	leo	
11 Neljap.	Kerman	ja
12 Rede	Julius	
13 laup.	Juf	selged

Heast karjatseft. Joann. 10, 11.

14 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	☉ 5, 44' h.
15 Esmasp.	Rünni pääw	
	lemet	pääwad.

16 Teisip.	Karin	Mürrista-
17 Kesknädd.	Rudolw	
18 Neljap.	Waler	mist.
19 Rede	Maia	
20 laup.	Pärt	Willo.

Ürritesse aia pärrast. Joann. 16, 16.

21 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	☉ 4, 28' p. l.
22 Esmasp.	Rajus	
23 Teisip.	Jürri pääw.	Annab
24 Kesknädd.	Albert	
25 Neljap.	Markusse p.	soja
26 Rede	Toots	
27 laup.	Üddo	wihma.

Kristusse ärraminneisseft. Joann. 16, 5.

28 Pühhap.	4. P. p. üll. P.	☉ 8, 51' h.
29 Esmasp.	Raimund	
30 Teisip.	Erast	Torminne.

10mal Aprillil touseb päike kello 4, 39 minuti, ja lähhab loja kello 7, 21 minuti. Pääw on 15 ja 6 9 tundi pitt.

1 Kestnâdd.	Wolbri p.	8. külli nâdd.	Heitlikkud
2 Neljap.	Sigismund		ilmad.
3 Rede	+ leidmisse p.		
4 laup.	Lio		Lulene.

Sigest pallumisest. Joann. 16, 23.

5 Pühhap.	S. P. p. üll. P.	6, 25' ö.
6 Esmasp.	Nero	Miisked
7 Teisip.	Jetta	ilmad.
8 Kestnâdd.	laas	
9 Neljap.	Suur risti p.	Wihma.
10 Rede	Kert	
11 laup.	Wiftor	Kuimad

Admustajast. Joann. 15, 26.

12 Pühhap.	6. P. p. üll. P.	felged
13 Esmasp.	Witso	10, 24' ö.
14 Teisip.	Kristjan	ilmad.
15 Kestnâdd.	Sohwi	
16 Neljap.	Kreet	Kulmad
17 Rede	Okse	ööd.

18 laup.	Erif	Parras
----------	------	--------

Pühhast Waimust. Joann. 14, 23.

19 Pühhap.	1. Suiste P.	foe.
20 Esmasp.	2. Suiste P.	
21 Teisip.	Erino	⊕ 1, 6' ö.
22 Kestnâdd.	Mili	Heitlikkud
23 Neljap.	Aed	ilmad.
24 Rede	Ester	
25 laup.	Urbanus	Ilmad

Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

26 Pühhap.	Saino Jum. P.	
27 Esmasp.	Peet	⊕ 3, 28' p. l.
28 Teisip.	Willem	
29 Kestnâdd.	Mats	lähwad
30 Neljap.	Wigand	
31 Rede	Nelli	sojemaks.

10. Mail touseb päike kello 3, 36 min., ja lähkâb
loja kello 8, 24 min. Pääw on 17 ja ö 7 tundi pitk.

1 Laup.	Jlo	Soe.
Nikkast mehhest ja Laatsarussest. Lut. 16, 19.		
2 Pühhap.	1. P. p. 3 a. J. P.	Willud
3 Esmasp.	Isa	õhtad.
4 Teisip.	Bridrika	☉ 9, 13' e. l.
5 Restnâdd.	Poninasiuſ	Sojad
6 Neljap.	Artus	pâwad.
7 Rede	Iukretſia	Pilwes.
8 Laup.	Medardus	

Sureſt õhto ſõmaaiast. Lut. 14, 16.

9 Pühhap.	2. P. p. 3 a. J. P.	Willud
10 Esmasp.	Pitkem pâaw	õõd.
11 Teisip.	Peep	☉ 12, 8' l.
12 Restnâdd.	Aulika	Annab
13 Neljap.	Tobi	rohkeste
14 Rede	Tetlow	wihma.
15 Laup.	Wiit	

Ärrakaddunud lambast. Lut. 15, 1.

16 Pühhap.	3. P. p. 3 a. J. P.	Ilmad
------------	---------------------	-------

17 Esmasp.	Kristi	lâhmad
18 Teisip.	Homer	
19 Restnâdd.	Tints	☉ 8, 22' h.
20 Neljap.	Minni	sojemaks.
21 Rede	Rael	
22 Laup.	Tiit	Selge

Olge armolissed. Lut. 6, 36.

23 Pühhap.	4. P. p. 3 a. J. P.	ja
24 Esmasp.	Jani pâaw.	palla.
25 Teisip.	Wio	
26 Restnâdd.	Jeremias	☉ 12, 5' õ.
27 Neljap.	Waldefa	Eulene.
28 Rede	Josua	Mürriſ.
29 Laup.	Peter Pauli p.	tab.

Rohkest kalla ſagist. Lut. 5, 1.

30 Pühhap.	5. P. p. 3 a. J. P.	Wihma.
------------	---------------------	--------

10mal Junil touseb päike kello 3, 7 minuti, ja lâhhâb loja kello 8, 53 minuti. Pâaw on 18 tundi 28 minuti ja õ 5 tundi 32 minuti pitt.

1 Esmasp.	Teobald	Rasked
2 Teisip.	Heina Maria p.	wihma.
3 Restnâdd.	Kornelius	
4 Neljap.	Ulrik	☉ 12, 30' b.
5 Rede	Anselm	
6 laup.	Hektor	Willo.

Wariseride õigussest. Matt. 5, 20.

7 Pühhap.	6. P. p. 3 a. J. P.	Selge.
8 Esmasp.	Kilian	Willud
9 Teisip.	Annikas	õhtad.
10 Restnâdd.	7 wenna päänw	
11 Neljap.	Eleonora	☾ 11, 9' d.
12 Rede	Hindrik	Saggedad
13 laup.	Marreti päänw	mürrista.

4000 mehhe sõdmissesest. Mark. 8, 1.

14 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	missed
15 Esmasp.	Apostl. lahk.	ja
16 Teisip.	larrats	
17 Restnâdd.	Aleksius	wihma

18 Neljap.	Rosina	☉ 3, 9' p. l.
19 Rede	Rabbe	
20 laup.	Elias	ood.

Walle : prohweridesest. Matt. 7, 15.

21 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	Sojad
22 Esmasp.	Maria Magd.	ilmad.
23 Teisip.	Kirsti	
24 Restnâdd.	Kristina	☾ 11, 42' e. l.
25 Neljap.	Jakobi päänw	
26 Rede	Anna	Mür-
27 laup.	Marta	

Üllekohtusese maia : piddajast. Luk. 16, 1.

28 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	ristamist
29 Esmasp.	Olew p.	ja
30 Teisip.	Enn	
31 Restnâdd.	Erm	wihma.

10mal Julil touseb päike kello 3, 35 minuti
ja lähhab loja kello 8, 25 minuti. Päänw on 17
ja d 7 tundi pitt.

1 Neljap.	Peetr. wang.	Annab
2 Kede	Hannibal	⊙ 3, 39' p. l.
3 laup.	August	rasfeste

Jerusalemma ärrarikkumisest. Lut. 19, 41.

4 Pühhap.	10. P.p. 3a. J.P.	wihma.
5 Esmasp.	Olo	Raunid
6 Teisip.	Eugenius	fojad
7 Restnäd.	Tönno	pawad.
8 Neljap.	Kotlep	
9 Kede	Romanus	
10 laup.	Lauritse pääw	⊙ 7, 56' h.

Wariserist ja tõlnerist. Lut. 18, 9.

11 Pühhap.	11. P.p. 3a. J.P.	Selge
12 Esmasp.	Klara	ja
13 Teisip.	Madde	õige
14 Restnäd.	Eusebius	
15 Neljap.	Küllli Maria p.	
16 Kede	Isak	⊙ 10, 31' ö.
17 laup.	Wilibald	foe.

Kurdist ja teletumast. Mart. 7, 31.

18 Pühhap.	12. P.p. 3a. J.P.	Wihma
19 Esmasp.	Sebald	ja ilmad
20 Teisip.	Pernart	lähwad
21 Restnäd.	Rut	willuks.
22 Neljap.	Willibert	
23 Kede	Sakarias	
24 laup.	Pertli pääw	⊙ 2, 46' ö.

Preestrist ja Samaria : mehhest. Lut. 10, 23.

25 Pühhap.	13. P.p. 3a. J.P.	Heitlikud
26 Esmasp.	Natalie	ja
27 Teisip.	Jeppart	
28 Restnäd.	Rusti	wihmased
29 Neljap.	Joann. huk.	
30 Kede	Aleksander	
31 laup.	Rebekka	pawad.

10mal Augustil touseb päike kello 4, 39 minuti, ja lähkääb loja kello 7, 21 minuti. Pääw on 14 tundi 42 minuti ja ö 9 tundi 18 minuti pikk.

Kõnnest piddalitõbbisest. Lut. 17, 11.

1 Pühhap.	14. P.p. 3a. J. P.	☉ 6, 18' h.
2 Esmasp.	Liisa	Wihma.
3 Teisip.	Mango	sed,
4 Keisnäd.	Mal	tormised
5 Neljap.	Moses	ja
6 Kede	Magnus	sojad
7 laup.	Regina	

Mammonast. Matt. 6, 24.

8 Pühhap.	15. P.p. 3a. J. P.	☽ 3, 10' p. l.
Maria sünd. pääw		
9 Esmasp.	Pruno	pääwad.
10 Teisip.	Liina	
11 Keisnäd.	Põri pääw	Wihma
12 Neljap.	Sirus	ja
13 Kede	Amatus	
14 laup.	Risti üllend.	willo.

Maini: linna surnust. Lut. 7, 11.

15 Pühhap.	16. P.p. 3a. J. P.	☉ 7, 38' h.
16 Esmasp.	Leni	Allalised

17 Teisip.	Tõns	wihma
18 Keisnäd.	Titus	
19 Neljap.	Werner	ood.
20 Kede	Jana	
21 laup.	Matteuse pääw	Süggisised

Wee: tõbbisest. Lut. 14, 1.

22 Pühhap.	17. P.p. 3a. J. P.	☾ 8, 58' ö.
23 Esmasp.	Hosea	wihmased,
24 Teisip.	Joann. sam.	willud
25 Keisnäd.	Kleopas	ja
26 Neljap.	Joann. õpp.	tulesed
27 Kede	Adolw	ilmad.
28 laup.	Wentsel	

Suremast kääsust. Matt. 22, 34.

29 Pühhap.	18. P.p. 3a. J. P.	Mihkle p.
30 Esmasp.	Hironimus	☉ 8, 19' ö.

11mal Septembril touseb päike kello 6, ja läh;
hää loja kello 6. Pääw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 Teisip.	Wolmer	Peab
2 Resknädd.	Prants	
3 Neljap.	Jairus	õ, külma.
4 Rede	Prantsiskus	
5 laup.	Amalie	Wihma.

Alwatud innimessest. Matt. 9, 1.

6 Pühhap.	19. P.p. 3a. J. P.	Leikusse P.
7 Esmasp.	Uwil	9, 42' õ.
8 Teisip.	Samel	
9 Resknädd.	Pridrik	Tormised
10 Neljap.	Kai	ja
11 Rede	Purfart	
12 laup.	Walwrid	allalised

Pulma ridest. Matt. 22, 1.

13 Pühhap.	20. P.p. 3a. J. P.	wihmased
14 Esmasp.	Willemine	7, 32' õ.
15 Teisip.	Hedwig	ilmad.
16 Resknädd.	Tekla	
17 Neljap.	Olop	Annab

18 Rede	Luta päaw	pisut
19 laup.	Ello	

Runninga : mehhe poiaft. Joann. 4, 47.

20 Pühhap.	21. P.p. 3a. J. P.	Lutter. P.
21 Esmasp.	Kel	lund.
22 Teisip.	Sewerin	5, 11' õ.
23 Resknädd.	Salome	
24 Neljap.	Krispin	õ. külma.
25 Rede	Amandus	
26 laup.	Kapitolin	Selge

Kawwalast sullaseft. Matt. 18, 23.

27 Pühhap.	22. P.p. 3a. J. P.	taewas
28 Esmasp.	Simon	ja
29 Teisip.	Eltz	
30 Resknädd.	Abfalon	9, 36' õ.
31 Neljap.	Wottele	külma.

romal Oktobril touseb päike kello 7, 15 minuti, ja lähkää loja kello 4, 45 minuti. Päaw on 9 ja õ 15 tundi pikk.

1 Rede	Pühade pääw	Wihma.
2 laup.	Singede pääw	

Kohto rahhast. Matt. 22, 15.

3 Pühhap.	23. P.p.3a. J.P.	Pehme
4 Esmasp.	Otto	ilm.
5 Teisip.	Lotta	
6 Restnadd.	Lenard	14, 41' h.
7 Neljap.	Enno	Säeb
8 Rede	Brits	
9 laup.	Teodor	õ. külma

Jairi tütreft. Matt. 9, 18.

10 Pühhap.	24. P.p.3a. J.P.	Martin Lutt.
11 Esmasp.	Mart. piisk.	pid.
12 Teisip.	Jonas	dama.
13 Restnadd.	Arkadius	10, 38' h.
14 Neljap.	Aurora	lund.
15 Rede	Leopold	
16 laup.	Asse	Uddune.

Hirmsast ärrakautamisseft. Matt. 24, 15,

17 Pühhap.	25. P.p.3a. J.P.	Pilwes
18 Esmasp.	Sofrates	
19 Teisip.	Liisbet	ilm.
20 Restnadd.	Amos	
21 Neljap.	Maria ohw. p.	1, 51' p. l.
22 Rede	Pastian	
23 laup.	Klement	Külm.

Wiimseft kohto päwast. Matt. 25, 31.

24 Pühhap.	26. P.p.3a. J.P.	Surnute P.
25 Esmasp.	Kadrina p.	Selge
26 Teisip.	Konrad	ja
27 Restnadd.	Jesaias	10, 1' õ.
28 Neljap.	Katta	
29 Rede	Ewart	
30 laup.	Andresse pääw	külm.

Iomal Nowembril touseb päike kello 8, 35 minuti, ja lähhab loja kello 3, 25 minuti. Pääw on 7 ja õ 17 tundi pirk.

Kristusse sisse sõitmisest. Matt. 21, 1.		
1 Pühhap.	1. Kr. tull. P.	Kõlm
2 Esmasp.	Kandidus	lähhab
3 Teisip.	Kola	kangemaks.
4 Restnäd.	Parbo	
5 Neljap.	Sabina	1, 22' p. l.
6 Rede	Niggola pään	lund.
7 laup.	Maunus	Kange

Wiimse päwa tähtedest. Luk. 21, 25.		
8 Pühhap.	2. Kr. tull. P.	Maria s. p.
9 Esmasp.	Lühhem pään	kõlm.
10 Teisip.	Judit	
11 Restnäd.	Woldemar	Ilm
12 Neljap.	Zili	lööb
13 Rede	Luutsia	4, 27' h.
14 laup.	Nikafius	taggasi.

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.		
15 Pühhap.	3. Kr. tull. P.	Kaunis
16 Esmasp.	Alwina	
17 Teisip.	Hinno	pehme

18 Restnäd.	Kristohw	
19 Neljap.	lot	ilm.
20 Rede	Abram	
21 laup.	Toma pään	9, 15' h.

Joannesse tunnistus. Joann. 1, 19.		
22 Pühhap.	4. Kr. tull. P.	Kõlma
23 Esmasp.	Zohwer	ja
24 Teisip.	Adam. Ewa	tulleb
25 Restnäd.	1. Joulo P.	rohkeste
26 Neljap.	2. Joulo P.	lund.
27 Rede	Ev. Joann.	
28 laup.	Süta laste p.	9, 22' h.

Simeon ja Anna. Luk. 2, 33.		
29 Pühhap.	P. p. Joulo.	Pehme
30 Esmasp.	Zawet	
31 Teisip.	Silwester	ilm.

9mal Tetsembril touseb päike kello 9, 14 minuti ja wereb kello 2, 46 minuti. Pään on 5 tund 32 minuti ja 6 18 tundi 28 minuti pikk.

Aasta = aiad.

Kewwade hakkab 9. Martsil hommiko kello 3, 58 minuti.

Sui hakkab 10. Junil kess öse.

Süggise hakkab 11. Septembril kello 2, 45 minuti pärast lounat.

Talwe hakkab 9. Tetsembril hommiko kello 8, 34 minuti.

Päwa = ja ku = warjutamissed.

Sel aastal warjutakse päikest kaks korda ja kuu kaks korda, ja kummagist on üks meie maal nähtaw.

1) Päwa = warjutamine hakkab 5. Mail õhto kello 7 ja lõppeb pärast loja minnemist.

2) Ku = warjutamine hakkab 20. Mail õhto kello 11, 22 minuti ja lõppeb 21. Mail liggi kello 3.

Krono = pühhad,

mis ue kirriko seadusse järrele ka Ma kirrifuttes tullemad piddada.

1. Kuuula:ku 19. päwal. Meie sure Keisri Aleksander Nikolajewitsi wallitsusse hakkatusse p.

2. Jüri:ku 17. päwal. Meie sure Keisri ja keige Wenne:rigi wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündimisse päaw.

3. Heina:ku 22. päwal. Meie sure Keisri praua Maria Aleksandrowna nimme päaw.

4. Heina:ku 27. päwal. Meie sure Keisri praua Maria Aleksandrowna sündimisse päaw.

5. Leikusse:ku 26. päwal. Meie sure Keisri herra ja temma Abbitasa kronimisse päaw.

6. Leikusse:ku 30. päwal. Meie sure Keisri herra Aleksander Nikolajewitsi nimme päaw.

7. Mihkle:ku 8. päwal. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wenne:rigi aujärje pärris pärria sündimisse päaw.

8. Joulo:ku 6. päwal. Tsesarewitsi Suurwürsti Nikolai Aleksandrowitsi, Wenne:rigi aujärje pärris pärria nimme päaw.

Meidsinnatsid Krono: pühhi petakse nenda kui Paasto jutlusse päwi.

Üllemawallitseja suggufelts.

Aleksander II. keige Wenne:rigi wallitseja ja Keiser, ja ka Pola = ma kuningas j. n. e., sündinud 17. Aprillil 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri praua, sündinud 27. Julil 1824.

Mende lapsed: 1) Tsesarewits, suurwürst ja aujärje pärria Nikolai Aleksandrowits; sün-

dinud 8. Septembril 1843. 2) Suurwürst Aleksander Aleksandrowits; sünd. 26. Webruaril 1845. 3) Suurwürst Wladimir Aleksandrowits; sünd. 10. Aprillil 1847. 4) Suurwürst Aleksei Aleksandrowits; sünd. 2. Januaril 1850. 5) Suurwürsti Printsess Maria Aleksandrowna; sünd. 5. Oktobril 1853. 6) Suurwürst Sergei Aleksandrowits; sünd. 29. Aprillil 1857. 7) Suurwürst Paul Aleksandrowits; sünd. 21. Septembril 1860.

Keisri wennad:

1) Suurwürst Konstantin Nikolajewits; sünd. 9. Septembril 1827.

Temma praua Aleksandra Josepowna; sünd. 8. Julil 1830.

Nende lapsed: 1) Nikolai Konstantinowits; sünd. 2. Webruaril 1850. 2) Olga Konstantinowna; sünd. 22. Augustil 1851. 3) Wera Konstantinowna; s. 4. Webr. 1854. 4) Konstantin Konstantinowits; sünd. 10. Augustil 1858. 5) Dmitri Konstantinowits; sünd. 1. Junil 1860. 6) Wjarscheslaw Konstantinowits; sünd. 1. Julil 1862.

2) Suurwürst Nikolai Nikolajewits; sünd. 27. Julil 1831.

Temma praua Aleksandra Petrowna; sünd. 21. Mail 1838.

Nende poeg: Nikolai Nikolajewits; sünd. 6. Nowembril 1856.

3) Suurwürst Mihail Nikolajewits; sünd. 13. Oktobril 1832.

Temma praua Olga Weodorowna; sündinud 8. Septembril 1839.

Nende lapsed: 1) Nikolai Mihailowits; sünd. 14. April 1859. 2) Anastasia Mihailowna; sünd. 16. Julil 1860. 3) Mihael Mihailowits; sünd. 4. Oktobril 1861.

Keisri õed:

1) Suurwürsti Printsess Maria Nikolajewna, Leichtenbergi Printsi Maksimiliani leß-praua; sünd. 6. Augustil 1819.

Temma lapsed: 1) Maria Maksimilianowna; sünd. 4. Oktobril 1841. 2) Nikolai Maksimilianowits; sünd. 23. Julil 1843. 3) Eugenia Maksimilianowna; sünd. 20. Martsil 1845. 4) Eugen Maksimilianowits; sünd. 27. Jan. 1847. 5) Sergei Maksimilianowits; sünd. 8. Tetsembril 1849. 6) Georg Maksimilianowits; sünd. 17. Webruaril 1852.

2) Suurwürsti Printsess Olga Nikolajewna, Würtembergi Printsi Karel Wridrik Aleksandre praua; sünd. 30. Augustil 1822.

Helena Pawlowna, Würtembergi Printsess,

Suurwürst Mihail Pawlowitsi lest praua;
sünd. 28. Septembril 1806.

Temma Tütar: Katarina Mihailowna,
Mecklenburri = Strelitsi Hertfogi Georg August
Ernst Adolw Karl Ludwigi praua; sünd.
16. Augustil 1827.

Teada-andminne,

mil ramato-postid tulleswad ja lähhawad.

Igga Restnaddal ja Laupäaw tulleswad postid,
ja towad ramatuid iggast Ma jaut, lähhawad ka
neilsammal päiwil jälle ärra.

Rahha kirjad ja muud hinna wärlissed asjad,
mis Ria, Tartu, Musto ja teige Wennema sisse
lähhawad, woetakse Teisipäaw ja Redel pärrast
lounat kello 4—6 wasto, ja muud kirjad Rest-
naddal ja Laupäaw enne lounat kello 8—10 ja
Neljapäaw enne lounat kello 8—11 wasto.

Rahha kirjad ja muud hinna wärlissed asjad,
mis Kuresfari, Tallinna ja Peterburgi pole läh-
wad, kui ka ühhel hobil muud kirjad, sawad Rest-
naddal ja Laupäaw enne lounat kello 8—2 ja ka
muud kirjad mis Tallinna ja Peterburgi lähwad,
Esmaspäaw enne lounat kello 8—11 wastowoetud.

Ramatud mis teige Wennel riki lähhawad, maks-
wad 10 koppikad hõbbekat lodi peält.

Eada päime näitus.

Näri : ku,

7mal Orgital 2 päwa. 10. Haapsalus 2 p.
17. Kollowerres, läne-maal, 2 p. 26. Reb-
laste-moisi, linna laat 2 p. 27. Rakwerre-
linn. 2 p. Raplas 3. Redel pärr. Näri.

Küünla : ku,

2sel Paldistis 2 p. Waskas ja Willandis
saksa laat, mollemad 8 päwa. 3. Paide-lin-
nas. 12. Kuresfari-linnas, saksa laat, 10
päwa. Lihholas, Esmaspä enne Wastlapä-
wa. Audrus, Redel enne Wastlap. Wil-
landis, naddal pärrast Suurt Neljapäwa.

Jani : ku,

11mal Wõnno-linnas, 7 p. 16. Rakwerre-
linn., 2 p. 20. Rigas 3 naddal, ja Tallin-
nas, saksa laat 2 nadd. 22. Willandi-linn.,

24. Walga- ja Wõrro-linn. 25. Paide-linn.
29. Tartu-linn. ja Tarwaste-moisas.

Seina : ku,

2sel Karksi-moif. 20. Pernus saksa laat, 3
nädalat, ja Rigas willa laat 3 päwa. 26.
Wolmeri-linnas.

Leikusse : ku,

10mal Lemsi-linn. Moifekaste-moif. Wõr-
ro-maal, ja Walga-linnas. 15. Helme-moi-
sas. 24. Kosse- ja Kosi-moif, Wirro-maal.
27. Ue-moifas, Willandi-maal. 29. Kilingi-
moif. 30. Kaantso-moifas.

Mihkle : ku,

2sel Abja-moifas. 4. Rappina-moif. 6. Ta-
feperri-moif., Helmefihh. 9. Adseli, Kastna-
Purtniko, Rouge-moif. ja Tartu-linn. 10.
Mõnniste-moifas. Oldre-moifas. ja Paide-
linn. Patkulla-moif. 13. Põrawerre-moif.
14. Antso-moif., Ue-moif. ja Haapsalo-linn.
15. Kuresfare-linnas. Koorte, Põltsama-
ja Sallatsi-moif. 17. Kirrepil, Tartomaal.
18. Audro-moif. 20. Wendra-moif. 21.

Paltiskis, Senno-moif. ja Wolmeri-linnas.
24. Jõhwis, Iihhola-, Wiljandi- ja Wõrro-
linn. 26. Tallinnas 3 p. 29. Mihkli kirriko-
jures. Keblaste- ja Keila-moifas. Walga-
Rakwerre, Tartu- ja Wastse-linn. Pernus,
Esmasp. ja Teisip. enne Mihkli p. Jõe-
lehtmes, Harjo-maal nädal pärr. Mihklit.
Raplas, 1sel Redel pärr. Mihklit.

Wina : ku,

1sel Kuresfare-linnas. 2. Waste-moif. 4.
Kollowerres, Länemaal. 6. Tarwaste-moif.
9. Lemsi-linn. 10. Kõo-moif. 15. Lustiwerre-
ja Weski-moif. 16. Wõnno-linn. 23. Wol-
meri-linn.

Talwe : ku,

8mal Paide-linnas linna laat 2 päwa. 10.
Mustwe-küllas, Walga- ja Wõrro-linnas.
15. Wiggalas Länemaal linna laat, 2 p.

Joulo : ku,

5mal Põrawerre moifas, linna laat. Mär-
jamal, 3. Kristusse tullemisse pühh. Per-
nus, Esmaspä ja Teisipä enne Joulo.

Ue aasta laul.

Wisi! Oh Jesus, üllem abbimees.

So peale, Jummal! abbimees,
Keif ilma rahwas lodab,
Ja selle ue aasta sees
Uut armo jälle otab:
Oh foggo pilwed, fasta maad
Ja anna jälle helded a'ad,
Et keigil leiba olleks.

Keig' tõle anna siggidust,
So õnnistust ja tullo,
Tõteggiatel' usfinust,
Sest laiskus sadab wallo:
Oh kela terwed kerjamast,
Ja lapsed patto orjamast,
So pühha nimme pärrast!

Kes süüst ehk süta wangi said,
Neid peasta armust lahti

Ja parranda neid seddamaid,
Et furjal polleks mahti;
Ni nõdremist kui kangemist,
Oh hoia keifi kangemist,
So rahwa ello õnneks.

Kes rahwa ello seggawad
On isse jampsis meles
Ja patto unnes maggawad,
Oh ärrata neid ülles:
Iass' selle ue aasta sees
Nüüd kahhetseda iggamees,
Mis temma pahhast teinud.

Keif haiged selle ilma sees,
Oh wõtta armust aita,
Kes ahhastusse filmawees,
Neil' omma armo näita;
Kus lessed, waesed lapsed teal
On abbita mailma peal,
Seal mees ja issa olle!

Iass' rahho olla meie maal
Ja kela waeno, sõdda,

Ra terwist anna keigil' teal
Ja kauta keif hädä.
Meid hoia katko, nälja eest,
Ja sada wilja mulla seest,
Et rahwas rõõmsast tännaks.

Lasf' meie kallist Reisrit meil',
Suur Jummal! kauaks jada,
Kes teinud head ja tahhab veel
Keif korra peale seada.
Nüüd millionid laulawad,
Et orjapõlwest pääsnud nad,
Suur täanno, au ja kitust.

Lasf' meie rigi üllemad
So jure palwes tõtta
Ja nendega keif allamad
So tiwa alla wõtta.
Keig' rahwal wagga süddant lo,
Kiid, tülli, kurjus kaddugo —
Auuks sulle, õnneks meile.

Sa hoiad kindlast' omma wiit,
Mis algmisest on olnud:

Üks tulles, teine lähhab siit,
Kui temma tund on tulnud;
Üks wahhetus on allati,
Keif same kofko wimati
So pühha palle ette.

Sest tunnist ja sest päwast siis,
Meid lasse waggaks jada;
So isalikko armo wiis
Keif wõtko nenda seada,
Et pettus, wargus, kurri feel
Ja kawwalusse tigge-meel
Jääks keikis paikus mahha.

Kell' kord on selle aasta sees
Siit ilmast ärrajõuda,
Ehk tulles surm tal' tulles, wees,
Siis wõtta hinge nõuda
So rõmo riki iggawest!
Jah! sedda sowib süddamest,
Kes surrelik on ilmas.

(C. Fr.)

Ramato luggemisest ja kirriko käimisest.

Armas Eestirahwas!

Ue aasta hakkatuses sünnib meil küll paar sõnna ilma naerota teine teisega kõnnelda. Istume nattuke mahha ja mõtleme järrele, kui palju Meäripäivi Jummal meile iggaühhele jubba kinkinud? Mul on se tännawune jubba 43mas, kui mitmes sul? Keif sedda head, mis Jummal selle aia sees mulle teinud, ei jõua ma sulle suga egga sullega ülesrääkida. Ma ussun, sa ei jõua sedda omalt poolt ka mitte. Ta on eesimesse, teise ja kolmandama õppetusse järrele meile just ärrarääkimatta palju head teinud ning, kuida sa issegi tead, mitte kui olleks ta meile sedda wõlgo, waid keif „issalikust, jummalikust armust ja heldussest.“ No hea küll, armas wend, kuida nüüd sellega luggu, mis meie kōhhus on? Sa tead jo, mis ma mõtlen; kido, tanno, tenimisse ja

sõnnakuulmisega, kuida lähhāb sellega? Pistu ommeti käsfi põue, tunne mis seal tuksub. Usu mind, wend, kui ma mõnni kirrik'sand olleksin, mul olleks sulle ja mulle palju ütelda! Mis ma sest tagga selja pean, meie olleme mõllemad tännamatta, tuimad ja holetumad innimesed, ja taewa Issal polleks mitte tarwis, sähharduste wasto helde ja armolinne olla. Sa tead küll, kui ma sinno ja minno wiggasid hakkaksin üles otsima ja nimme pididi nimmetama, egga se liig raske ep olleks. Agga se polle minno amet, sa wõiksid sedda ninnatarkusseks nimmetada, ja sul olleks sulla õigus. Pühkigo iggamees omma ninna ja forristago omma kōdda. Sa tead jo sedda luggu piinnast ja palgist. Sedda on meil mõllemil tarwis uel aastal meletulletada. Meie olleme muidogi ussinad nenda teggema, kui olleks meid teiste kōhtomõistjaks lodud. Teiste wiggasid kaswatame, omma wiggasid kahhandame. Se polle mitte õige, agga mis on parrako patuse innimesse jures õige?

Meist tuhhat wiggadest, mis tannawo jälle
ue aasta sisse ennestega kasa wöttame, lub-
ba mulle parist agga paar sõnna üttelda.
Wõib olla ehk ma efsin, agga ma mõtlen,
meie rahwas polle mitte sured asjad rama-
to luggejad egga firrikus käiad. Kui
se walle olleks, siis peaksid mitmed asjad par-
remad ja meie ello mitte nenda haige kar-
tohwli kombel plekkilinne ollema, nago ta
on. — Wata, keigist kirjadest, mis Eestirah-
wale igga aasta jaggatakse, ei tea ma mitte,
kas mõnda muud ennam loetakse, kui meie
pissukest Perno Kalendrit (9000 tükki).
Mikspärrast? Muidogi wist sellepärrast, et
ni oddaw sada on. Mis otsiwad nüüd rah-
was Kalendrist? Muud middagi, kui tulle-
wa aega ette teada, mil wihma ja lund, soja
ja külma tulleb, mil fu louakse, mil ladad
petakse ja muud sellesarnast; ja kennele Ka-
lendrit ei olle, se pärrib teiste käest järrele,
mis „ta wallelik“ sel aastal jälle tunnistab?
Kas tulleb hea wiljalinne aasta, kas rohke
kallasaak? ja mis tal muido mele tulleb. On

ta sedda Kalendrist ford ärrakuulnud, siis
on keik tarkus kä. Muist kirjadest temma ei
holi, ja seeb se rummal luggu on. Pibel,
lauloramat, katekismus, hea kül kui wanne-
mate wannematest sadik maias on, ei sa ka
iggas paikus paljo prugitud; sest rahwas üt-
leb jubba lapsepõlwest sadik teadwad, mis seal
sees on. Üks tõssine meie rahwa rumma-
lusse tunnistus on se, et ramato luggemist
ülleültse lapsedõõks petakse ning neid sun-
nitakse jälle üksi sellepärrast tagga, et fir-
rik'sand sedda pärrib. Suur hulk eesti lapsi
sunnitakse luggema, mitte luggemisse eg-
ga selle tarkusse pärrast, mis luggemisse
lääbi tulleb, waid et nad ennast „firrik'sanda
ees wõiksid peasta.“ Kas walle on? Ei olle.
On nad luggemas ärra käinud, siis on rum-
malad nored innimesed õige rõõmsad, et
neid kegi ennam luggema ei sunni; jah,
nemmä piddawad sedda omma täie ealisse
põlwe määrgiks, et neil tarmis ep olle kässu
järrele ramatut kätte wõtta, se on teise sõn-
naga: nemmad on üsna uhked selle peale,

et tohhiwad omma loaga pörsad olla. Kas
nisugguse melega meie rahwas suremas tund-
misses rutto eddasi lähhab? Kasfin kül.
Toido ja lifumisse läbbi kossub innimesse
ihho rammo, luggemisse ning mõnda näg-
gemisse läbbi temma hinge rammo. Pu-
dub essimenne, jääb ta ihhokaswo finni,
pudub teine, jääb ta waim pimmedaks ja
nürriks. Weis ei mõista munna-kogist egga
rummal ramatutest luggu piddada. Temma
melest on feige alwem ramat feige parrem,
nago sedda Kalendrist näme. Tulles „Pos-
timees“ ehk mõnni mu ja ütles, et Cestirah-
wa seas weel paljo rummalust ja pimmedust,
ebbausko ja winaorjust leida, siis on mitmel
moffad wingus ning ei tahha tõeks tunnis-
tada, mis ommeti tõssi on. Rust tulles se?
Ei kuskilt muialt, kui sest, et rahwas näh-
hes ei näe ja kuuldes ei mõista. Sellepär-
rast siis ka seitungi hinda fegi mu ei tahha
kullutada, kui need feige terrasemad. — Oh,
et meie rahwas ka üksford hakkaksid arro sa-
ma, et nenda tuimalt parremad päwad ei

peäse tulles. Peaks nad ommeti üksford
surema hole ja mõistussega luggema hakk-
ma, mis neile saggedaste tõssise wennalikko
armastussega kirjutaske!

Kirriko käimisssega, kus nad taewa
manna peaksid forjama, ep olle ka parremat
luggu. Eks olle weel nenda, et mitmed ei
tulles muul aial kirriko, kui omma laua-for-
ral? Sesuggune ei tulles siis ka mitte Jum-
mala au ja omma hinge õnnistusse, waid
agga „korra pärrast“, et mitte maenitsusse
egga trahwi alla ei langeks. On se nüüd
ristiunnimesse wiis? Zenib se öiete Jum-
malat, kes sedda agga kässu järrele muido
korrapärrast teeb ja mitte lapselikust armas-
tussest? Ei tõeste mitte. Pärrako on meie
rahwa seas ka weel neid küllalt leida, kel
pühhapääw enne lõunat suur tõ-rut ja pä-
rast lõunat nisamma suur kõrtso-rut tagga
on, kuhho mõnni ford 3 päwa weddelema
jääb, kunni nälg tedda foio aiab. — Ka kir-
riko sees ei pea ennast mitto ausal kombel
üllesse. Jutlusse aial lobbisewad ehk tuffu-

wad, ja on jutlus möda, siis on rättiko sid-
duminne, mütsi wõtminne, tikkuminne ja
tungiminne, et sa mõnni kord paelust piitsa
teeks ja rahho koias sellega rahho sadaks.
Se peab siis ristirahwa Jummalale tenistus
olles! Tead küll, tahhaksin ma jutto wen-
nitada, siis olleks meil sest mõnda kõnnelda,
agga se ei mahhuks enam Kalendrisse. Ma
tulletan agga mele ja annan head nõu: sago
meie ramato luggeminne ja kirriko käi-
minne uel aastal ka ueks. Luggagem, mis
meie heaks ja õppetuseks kirjutakse, hõle ja
mõistussega, et targemaks same, ja kui kir-
riku käime, siis tehkem sedda kui ristiin-
nimesed. Olgo sest küll.

Nenda paljo tahtsin lõppetuseks weel
nimmetada: Kui sa mõistlik ja terrane mees
olled ning sul sedda jõudo on, siis ärra ella
mitte kottis, maid anna „Postimehhele“ jub-
ba enne Jõulo käsko, et igga nädala sulle
uut õppetust ja ufi sõnnumid toob. Ta on
Eesti Postimees ja peab 1 rubla 35 kop-
piko eest ilma pallumatta tulles. Peale

sedda, nenda paljo kui minna tedda tunnen,
püab ta feigest hingest omma sugguwendade
kassuks ja rõmuks omma pauna kanda. Kui
sa siis tähhelepannes omma 50 nädalat
temma sõnnumid olled luggenud, ei usu ma
mitte, et sul teise kordse tellimisse peale min-
no meletuletust enam tarwis on. Katsu
ommeti kord! Ma sowin head õnne.

Kolm santi ja kolm sõbra.

1) Kolm santi. Tullid kord kolm santi
riffa mehhe ukse ette ja pallusid andid. „Ma
tahhan neid katsuda“, ütles riffas mees.
„Ühhele annan ma paljo, teisele parra-
jalt, kolmat jättan üsna ilma. Saab näh-
hã, kas esimenne tãnnada, teine rahhul
olla ja kolmas palluda mõistab.“ No teg-
gi nenda. Agga mis sündis? Esimenne
unnustas tãnno anda ja panni rõmoga min-
nema; teine põris nurisedes ümber, et tem-
male wãhhem antud, kui esimessele, kellest
temma ommeti paljo parrem olla; agga kol-

mas jäi ukse ette seisma, pallus, küned püsti:
„Issand, hallasta ka minno peale! Kui wae-
ne sant ei pallu ma mitte palju, agga anna
mulle nälja kustutusseks nattuke leiba, mo
foht on wägga tühhi!” — Warsti lastis rik-
kas kaks essimest santi taggasi kutsuda, wõt-
tis mõllemate saki ärra ja andis kolmanda-
ma kätte. Mo säh nüüd!

Sppetus: Andide tahtjad ja wõtjad ol-
leme meie ja andja on helde Jummal tae-
was. Armust same keif, mis ial same, agga
teme just mis need sandid teggid. Kes palju
sawad, need wahtiwad omma rohke ande
peale ja unnustawad andjale tänno anda;
kes wähhem sawad, need urrisewad ja nur-
risewad ning kaetsewad neid, kes ennam sa-
nud, ja ommeti olla nemmad palju wagga-
mad, kui rohke ande sajad; agga kenneh üh-
tegi ei olle, need jäwad iggapääw Jummal
ukse ette seisma ja palluwad: „anna meile
meie iggapääwast leiba tänna pääw!” Wae-
sus ei anna neil teiseti tehha, ja surma tund
wõttab ka teiste käest ärra, mis nad ilma

tännota sanud ja annab neile huffaminne-
matta warrandussi, mis iggaweste jäwad.
Eks ep olle tõssi? —

2) **Kolm sõbra.** Ühhel olli neid kolm.
Esimest armastas üllewägga, teisest piddas
ka suurt laggu, agga kolmat ei pannud ta
suurt tähhele, waid kõnneles temmaga üksi
siis mõnni sõnna, kui teisi just sadawal ei
olnud, ehk ta kül tundis, et se kolmas keige
truim temma wasto olli. Agga mis sündis
pärrast? Korraga langes raske sü temma
peale ning tedda kutsuti fohto ette. Mees
wärrises ja wabbises nago awaleht ja ta om-
ma südda ütles: nüüd olled sa huffas! Rust
nüüd abbi ja troosti leida? Hädda aias
tedda omma sõbrade palwele: „tulge nüüd
fohtus minno eest kostma, mul on tulline fit-
sas kä!” Ta keige armsam sõbber olli keige
essimenne wabbandama: temmal olla just
täanna wägga palju teggemist ja aeg kassin;
ei teada ka sõbra asjast middagi fohto ees
õlendada ja fohto ette ei wõida ka kegi mu
ette tungida, kui se, kedda kutsutud. Zeine

sõbber olli teisem, panni warsi rided ümber, ütles: sõbber peab sõbra eest kostma, ja läks kasa. Agga kui kaugele? Tee peal minnes kaddus jubba julgus ärra, sammud jäid lühemaks ja ni pea kui kohto ukse tahha ollid sanud, wärrises mees, põris äkkiste ümber ja lippas omma teed; taggasi joostes hüdis ta weel: „kas minna pean teise pärrast kimpo sama? olled sa pahha teinud, siis parranda isse!“ Kolmas sõbber olli ilma pallumatta kasa tulnud ja astus nüüd temmaga kohto tuppa. Siin pallus ta temma eest, wabbandas tedda ja püdis keif asjad heaks käända, funni kohtomõistja süallust õigeks ja lahti mõistis. Nüüd olli mehhel arro kâ, kes ta sõbber olli. Tahhad sa sõbra leida, siis ärra otsi neid täie kauside ja kaännude jurest; kes senna kofko tullewad, nago kârblased pima pütti ümber, ei olle sõbra nimme wâart; sõbro otsi kohto uste takka, wangi-koddadest ja tõmwewodi pealt: kes seal sõbraks jäwad, need on sõbrad; keif teised on täid ja kirbud, kes omma kasso pärrast so

liggi hoidwad, senni kui sinnust middagi immeda on.

Oppetus: Meil keifil on kolm sõbra mailmas. Essimesel, kui illusa lapsel, on mitto nimme: rahha, warra, lust ja rõõm, au, illo &c., meie keige armsam sõbber, agga keige essimenne mahhajätja ja selja pöörja. Zeine sõbber, meie suggulased ja sõbrad, kelle peale toetasime, kui kâssi hästi kâis, tullewad kûl funni surmawodist sadik kasa, agga siis lip pawad taggasi, ka saggedaste weel hopis enne. Kolmas sõbber, kellest meie elloaial suurt luggu ei piddanud, meie usk ja hea süddame tunnistus, need üksi tullewad funni Issanda kohtojârje ette meitega kasa ja näitwad meile sedda, kes meie eest kostab. Teeb temma meid wabbaks, siis olleme õiete wabbad. Sa mõistad jo, kellest ma râgin?

Kitus walle ja laitus tõepalk.

Surem hulk innimesi siin mailmas armastawad illusaid unnenâggusid, fiitwad

wallet ja laitwad tõt, mis sel wiisil ei hiilga, fui walle. Mõnni ford agga peab ka rummalus tõt walleks ja wallet tõeks, nago allamal fuled.

Inglismaal kaswatas üks wannaemma omma poja-poega, agga pois jooksis pakko ja läks laewa peal omma teed. Mitme aasta pärast tulli ta jälle taggasi ja leppis wannaemmaga ärra; sest emmasüdda on ussin andeksandma ja kurja unnustama. Pärast aiasid jutto, nago polleks nende wahhel midagi juhtunud.

„Noh, Jaak — ütles wannaemma — sina olled nüüd kaugel näinud ja palju näinud, ütle mulle, kas olled jubba ka üht N ä k k a näinud, kes sure merre põhjas peawad ellama ja mõnni ford ennast merremeestele näitma?“

„Jah ollen näinud, — kostis Jaak, kes walletada mõistis, nago eht madrus. — Kui meie läne-Indiamaal ühhe sare al ankrus ollime, tulli üks N ä k orrarohhelisse juustega merre põhjast laewa peale ja ütles meie

fiprele: „„Rule fipper, mis paggana luggu se on, kas sul mitte muial rumi ei olnud omma õnnetumat ankrut sisse lasta, kui just minno toa ukse ette, et üks nüüd lahti ei anna ja minno perrenaene wälja ei peäse ommad seapõrsad ja lambatalled tallitama?““

„No wata, Jaak — ütles wannaemma — Näkkasi on kü merrepõhjas; ma ollen lapse põlwes ühte pildi peal näinud. Rägi weel, Jaak.“

„Üks ford ollime punnases merres omma laewaga jälle ankrus ja näggime palju imeasjo; agga kui ankrut ülles tõmbasime, kõlkus üks wanna wettind tõllarattas, kuld wits peal, anfro otsas ja selle peale olli kirjitud: „„Kunningas Warao.““

„Kas nääd nüüd, Jaak, et pibel allati tõt rägib. Eks kuningas Warao ja temma rüütlid ep olle keif punnase merresse ärra uppunud, ja sest aiaft on rattas senna jäänud. Olleksite teie teisi rattaid ka otsinud. Rägi weel, Jaak.“

„Sure merre peal ollen ma fa mitto ford
näinud, kuida kallad lindawad, ja se on ken-
na pealt wadata.”

Lops! löi wannaemma Jagule su peale.
„Kas sul mitte häbbi ei olle omma wanna-
emmale, nago rummala lapsele, su sisse wal-
letada? Kuida woiwad kallad lennata?
Kas sa ei tea, et minna wanna innimenne
tühja ei hakka uskuma? Rägi mis tõssi on,
nago esmalt teggid, siis ma ussun.”

„Rule, wannaemma — ütles nüüd Jaak
— nenda mailmas loud lähwad: waltet ki-
detakse, tõdde laidetakse. Kaks ford ma
waltetasin ja sain kita, kolmas ford rääksin
tõt ja sain lopso su peale. Jo walle ni mag-
gus ja tõdde ni wihha on. Ma ollen agga
kuulnud, et kui saialeib suus wihha on, siis
peab wigga su jures ollema. Mis sa arwad,
wannaemma?”

Wannaemma ei lausund ennam musta
egga walget.

Läne waenelaps.

Mo emma surri äkkiste,
Ka issa läks ta järrele;
Nüüd ellan üks, waenelaps,
Kell' polle issa, emma teps.

Kül olli jubba wallo sest,
Kui kautasin eidefest;
Nüüd ollen ilma mõllemist,
Ei kuwa sest mo silmad weest.

Kui esmalt eite matsin ma,
Siis nutsin ühhes tadiga;
Kes agga aitas nutta mind,
Kui, armas taat, ka matsin sind?

Kül on nüüd minno südda kuru,
Et teie heält ei kule kõrw! —
Sa, Jummal, wõtsid neid mo kääst,
Oh, murretse nüüd minno eest!

Eks sedda, Issand, teinud sa,
Et sinno lapseks saaksin ma?

Nüüd võtta mind so hõlele,
Jä issaks, emmaks minnule!

Nüüd käin ma kolis, õppin ka
So armo tundma teistega;
Kui keifile sa head teed,
Ma ussun, et sa mind ka nääd.

Sest ollen rahhul rõmoga
Ja tahhan lotes ellada
Ni kaua, kui ma senna lään,
Kus omma eite, tati nään.

Siit ilmast lähme ärra keif;
Sest üllewel on jädam paik;
Se iggawenne issama
Mo meles seisko lõpmatta.

(R.....)

Kuida lojuksid mõnne haigusse eest hoida.

Hea on, kui innimenne hädda aial abbi
teab, agga parrem on, kui omma lome enne

hädä nenda mõistab hoida, et hädda ei
tulle. Lomade heast ehk pahhast hoidmisest
tulleb suur õn ehk õnnetus. Kuida iggamees
teab, sünniwad mitmed lojuste haigusse
pallawal sui aial. Sepärrast tewad need
perremehhed targaste, kes omma karja pal-
lawa aiaga wälja ei sada, waid õhtul, õsel
ja warra hommikul, kui willo on. Wägga
tarwis on nisuggusel aial selle eest hoolt kan-
da, et lomadel ial puhta wee pudust ei olle,
waid et ni saggedaste kui jua tahtwad, sed-
da ka sawad. Ka sagge ojutaminne, kui wõi-
malik on, on sureks kassuks. Sel kombel
jäwad mõnned tõmmed tullematta. Põllo
põhhust, kui se mitte pondund ja mädand
ei olle, ei tulle lomadele mitte paljo haigust,
agga sedda saggedam heinast ja rohust.
Sandist kokkopandud ja hoitud, wihmast rik-
kutud, hallitand, tolmund ja haisema läinud
heinad on hobbuste, weiste ja lammastele
wägga kahjolikkud. Peab perremees nisug-
gusi heino sõõtma, sest et tal parremaid ei
olle, siis peab ta neid enne sõõtmist lahke

tule kätte wima, hāsti wāljafloppima ja tulutama, ette andes nattu ke hea õlledega segama ja pu tuhha- ehk soolwega pritsima. Siis tewad wāhhem kahjo ja õllede pārrast, mis jure pandud, peawad lomad parrem katti nārrima. Üks holakas perremees peab ikka katsuma ni palju heina järgi suiks hoida, et ta haigeks jānud hobbusid, weisid ja lambaid senni kotto wõib sõta, kui nad terweks sanud.

Werre lüpsmisest.

Saggedast juhtub, et lehmad werd lüpswad ja piim selābbi raisko lähhāb, mis mõn- ni ford sest tulleb, et lahjad lehmad wāgga pitkalt lüpsetakse ja lüpsades liig kõrwaste wennitakse, et penemad ja õrnemad werresoned nissade sees selābbi wiggaseks sawad ning se hādda isseārranis sellepārrast kaua turib, et igga lüpsi aial jälle ueste wennitud sawad. Misuggusi lehmi peab kolm ford pāwas et- tewadates ja kergelt ilma wennitamatta, wāljalüpsma.

On lehm täis rammus, siis tulleb tem-

male selle wea jures aadrit lasta, et faela sonest paar naela werd wālja jookseb, küllab jāab siis järrele. Aadrilaskminne on selle haigusse jures, kui se mõistlikult sünnib, alati hea assi, ja aitab ennamiste ikka.

Weiste kārna-tõrwest.

Sedda juhtub ni hāsti wanna weistel, kui wassikatel, et neil ennamiste sandi sõgi ja puhhastamisse pudusse lābbi kārнад peale tullemad, feige ennam pea ümber, mis tal- lokohhal „sõõtreiks“ nimmetakse. Selle hād- da tohherdamisseks wõetakse 4 lodi weewlit ja 4 lodi salpeetrit, tõugatakse peneks ja teh- hakse pole naela linnaseemne õlliga salwiks. Sedda salwi māratakse kārname kōhtade peale ja lastakse kolm pāwa peal olla; siis pestakse jälle puhtaks. Peaks pārrast pesse- mist mõnnes kohhas weel kārna nāhhā ol- lema, siis māratakse weel ford salwi peale ja pārrast on wist keif kārн kaddunud. Hai- ged lomad peawad seal jures rohkestes ja hāsti sõdetud ja iggapä puhhastud, feige

wähhemast ölledega keif fehha öerutud sama ja puhtad põhjud al ollema.

Mõnned märivad palju ülgeraswaga, mis ka karna peab fautama.

Kui loom middagi jalla sisse astunud.

On loom mõnda naela, pinda, terrawat kiwi, klasi, kildo ehk muud sellesarnast terrawat asja jalla sisse astunud, siis peab sedda esmalt tassakeste wäljawõtina ja siis wiina, ehk weel parrem tärpentine ölli hawa sisse wallama, ja jalga nartsoga finnisidduma, et mulda egga muud prüggi sisse ei lähha. — On üks asgi jubba kauem sees olnud, et mädada nähha on, siis tulles sedda enne holega wälja piggistada ja pärrast tärpentine ölli sisse wallada, ehk ka pakso tärpentine hawa sisse panna, mis rutto parrandab. — Kui hobbused, weised ja lambad middagi kabja ehk sörgade sisse on astunud, siis peab kabja ehk sörg ümbert haiget koha noaga öiete ohhufeste wäljaleigatud ehk

kui jubba lahti on lõnud, üsna ärraleigatud sama.

Hobbusse kanged jallad.

Kui hobbusse jallad paistetand ja kanged on, siis peab neid iggapäaw sebi ja leige wiina ehk ädikaga pessema, mis läbbi paiste ja tuimus jalge seest kaub. Agga perremees ei pea mitte ärratüddima sedda mitto päwa järrestiko tehha. Ni kaua kui jalge kangust ja paistust weel tunda on, ei tohhi need hobused mitte muido, kui agga jalga jallalt tõle prugitud sada.

Sutto jätkud.

Amma eided ja küpse kalid.

Üks aus amma-eit, kes omma õnna mehe püksid ölli jalgas kannud, ja nüüd omma wäimehhele nisamma tahtis abbiks olla, kaebas omma naabri eidele, et temma kõlwato

wäimees tedda fül peage mulla alla wihhas-
tada. — „Kuida nenda, ta näitab jo muido
tassane, mõistlik mees ollewad?“ — „Jah,
tassane! tassase weel on ikka süggaw põh-
hi! Ta õel loom wihhastab mind hirmus!
Mo tüttar, kuida tead, on mo kaddund meh-
he järrel tulnud, ei lause tale ial sõnna was-
to, nago lammas, waid annab allati järrele.
Minna üksi tedda weel maenitsen. Agga kas
tead, mis ta waenlane mulle eile hommiko
ütles?“ — „Mo mis siis?“ — „Pärrast sed-
da, kui ma tedda olin maenitsenud, et il-
luste omma ämma ja abbikasa sõnna peaks
kuulma ja middagi ilma nende nõuuta ette-
wõtma, nago mo kaddund mees ka teggi,
willistab temma ja ütleb: „Mem kas tead,
mis polest ämma-eided ja kypse kalid
üsna ühte lähwad?“ — „Minna mõtlen
eddasi, mõtlen taggasi, ei sa üllesse. Seal
tõuseb ta üllesse, wõttab hobbuse rangid toa
ees õlla peale ja tahhab kündma miina.
Sõgge, kuhho sa lähhad, ütlen minna, rägi
enne, mis polest nad ühte lähwad?“

„Kulla mem, ütleb temma, selle polest, et
ämma-eided ja kypse kalid mõlemad siis
keige parremad on, kui üsna kilmaks on
lainud.“ — „Mo hing tahtis wihhaga kur-
ko jada. Kõl sõimasin ka, agga mis se ül-
lekätte lainud loom sest ommeti holib. Ja
mo tüttar, se lambapea, naerab weel pealt
ja tahhab otsekui peaksin minna järrele and-
ma! Nenda on meie waese naeste luggu: saad
sa hea mehhe, kellega wõid tehha, mis isse
tahhad, siis saad pärrast wäimehhe, kes na-
go ädikas hambad ärrawõttab! Misuggune
on nüüd mul!“

Naene peab mehhe nimme kandina.

Üks tüttarlaps läks rikka lesse mehhele ja
olli wägga õnnelik ja rõmus. Agga pari näd-
dala pärrast ollid norikul jubba mofkad win-
gus. „Mis sul wigga on?“ — küssisid tei-
sed innimesed. Minna ollen elluks aiaks
pettetud — õhkas norik; sest ma ollen ikka
kuulnud, et naene peab mehhe nimme sama,
se on: kes kingiseppale lähhad, saab kingi.

seppa emmandaks, kes mõldre, se mõldre
emmandaks ic., sepärast laskin ma lessele,
et piddin ka lesseks sama, agga walle
puhhas! Müüd ollen isse õnnetusse sisse
jooksnud."

Julge hobbune.

Kui ühhe tallomehhe käest, kes omma
hobbus mütas, küsiti: „kas se hobbune ehk
kardab?" kostis temma üsna julgeste: „Ei
sugguge! ta on mitto õõd jubba aino üksi
pimmedas furi al olnud, agga kartusse pär-
rast mitte kõrwa ligutanud."

Kallis poeg.

Üks Danima tallopoeg olli pea keik omma
warra poia kolitamisse peale ärra fullutanud,
ja kui ta näggi, et laisk poeg ommeti mid-
dagi ep olnud õppinud, õhkas temma: „Oh
kui mitto head lehma ollen minna selle ühhe
ainsa laisa härja eest ärraannud!"
